

**PROF. DR HAB. JOLANTA SUJECKA UHONOROWANA
ZŁOTYM MEDALEM BLAŻE KONESKIEGO**

Macedońska Akademia Nauk i Sztuk nagrodziła polską badaczkę, slawistkę i macedonistkę, prof. dr hab. Jolantę Sujeczką, Złotym Medalem Blaże Koneskiego (*златен медал, меѓународно признание Блаже Конески*) za „szczególny wkład w propagowanie macedońskiego języka, macedońskiej literatury i kultury w świecie”.

Prof. J. Sujeczka. Z archiwum J. Sujeczkiej

Nagroda jest najwyższym odznaczeniem, jakie może otrzymać zagraniczny uczony. Wśród uhonorowanych tą nagrodą byli między innymi: dr hab. Krzysztof Wrocławski, prof. UW (2009), dr hab. Jan Sokołowski, prof. UW (2010) i prof. dr hab. Irena Sawicka (2014). Dnia 9 października 2018 roku w Skopju odbyło się uroczyste wręczenie nagrody.

(Oprac. Zespół Obsługi Badań Naukowych)

Prof. dr hab. Jolanta Sujeczka – historyk literatury i kultury, historyk idei, slawistka i bałkanistka. Zajmuje się problematyką „miejsc pamięci” na Bałkanach i tzw. tradycji spornej zwłaszcza na pograniczu macedońsko-bułgarskim i macedońsko-serbskim. Autorka monografii *Obraz wielkiej przemiany w poezji bułgarskiej (1918–1925)*, Warszawa 1996; *Ikona domu*, Warszawa 2001.

**INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 2018/2019
STUDIÓW DOKTORANCKICH W INSTYTUCIE
SLAWISTYKI POLSKIEJ ADEMII NAUK**

Dnia 1 października 2018 roku w Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego 2018/2019 Studiów Doktoranckich w Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk. Studia Doktoranckie w IS PAN mają już długą, siedemnaścieletnią tradycję.

Inauguracja roku akademickiego 2018/2019. Fot. B. Kubok

W roku akademickim 2018/2019 naukę rozpoczęło sześć osób, które na interdyscyplinarnych doktoranckich studiach humanistycznych zgłębiać będą zagadnienia: pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej. Studia te finansowane są z funduszy Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (Działanie 3.2 Interdyscyplinarne Programy Studiów Doktoranckich). »

Program realizowany będzie w IS PAN do roku 2022/2023. Doktoranci i Doktorantki poznają podstawowe metody badań socjolingwistycznych, łączących w sobie metodologię badań językoznawczych, etnologicznych, kulturoznawczych i socjologicznych. Zdobędą również kompetencje niezbędne do pracy w środowisku wielokulturowym i wielojęzycznym, a także na obszarach kontaktów i konfliktów międzykulturowych. Wykład inauguracyjny pt. *Język – religia – tożsamość. Perspektywa socjolingwistyczna* wygłosiła dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN.

(Oprac. N. Dołowy-Rybińska)

Dr hab. E. Golachowska w trakcie wykładu. Fot. B. Kubok

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA „JĘZYKOZNAWSTWO A NOWOCZESNE SYSTEMY SLAWISTYCZNEJ INFORMACJI BIBLIOGRAFICZNEJ – DZIŚ I JUTRO”

W dniach 4–5 października w Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się konferencja „Językoznawstwo a nowoczesne systemy slawistycznej informacji bibliograficznej – dziś i jutro”, której organiza-

torami byli: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, Komisja Bibliografii Lingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów i grupa robocza „Slawistyka cyfrowa” przy konsorcjum DARIAH-PL. Konferencja ma charakter cykliczny, a tegoroczne spotkanie miało na celu refleksję nad wspólnymi obszarami badawczymi językoznawstwa i informatologii (*information science*) oraz podsumowanie i upowszechnienie prac związanych z projektem „Rozbudowy i utrzymania bazy danych światowego językoznawstwa slawistycznego iSybislaw”. Konferencję uroczyste otworzyła dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN, podkreślając wagę współczesnych bibliografii, w tym systemu iSybislaw, w pracy naukowej. Na konferencję przybył także Radca Ambasady Ukrainy w Polsce – Mikołaj Jarmoluk, który wręczył prof. Evgenii Karpilovskiej i dr Zofii Rudnik-Karwatowej dyplomy za wybitne osiągnięcia w podtrzymywaniu polsko-ukraińskich kontaktów naukowych.

W ciągu dwóch dni obrad odbyło się pięć sesji. Sesja inauguracyjna poświęcona była problemom teoretycznym i praktycznym związanym z systemem informacyjno-wyszukiwawczym iSybislaw. Swoje wystąpienia mieli: Evgenia Karpilovska (Kijów), Larysa Kysliuk (Kijów), Zofia Rudnik-Karwatowa (Warszawa) i Hienadz Cychun (Mińsk). Omówiono możliwości rozwoju ukraińskiego modułu bazy iSybislaw, wykorzystanie w tym systemie terminologii w funkcji słów kluczowych, a także metody optymalizacji wyszukiwania informacji w systemach stosujących język słów kluczowych.

W drugiej sesji, w której znalazły się wystąpienia Any Golubović (Belgrad), Wiesława Babika (Kraków) i Julii Behylovej (Bratysława), ukazane zostały szczegółowe zagadnienia narodowych bibliografii. Kontynuowano także dyskusję nad kontrolą słów kluczowych w indeksowaniu i wyszukiwaniu informacji. W sesji popołudniowej powrócono do zagadnień związanych z systemem iSybislaw. Referaty wygłosiły Alla Taran (Czerkasy), Iwona Łuczków (Wrocław) i Jauhenia Volkava (Mińsk). Podjęto ponownie temat wykorzystania terminologii językoznawczej w funkcji słów kluczowych, a także różnych problemów praktycznych, z którymi zmagają się indeksatorzy i użytkownicy systemu iSybislaw. »

Drugi dzień konferencji wypełniony był przede wszystkim wystąpieniami o tematyce językoznawczej. W sesji pierwszej wystąpiły Oksana Ostapczuk (Moskwa), Jana Wachtarczyk (Bratysława), Ludmila Rychkova (Grodno), Julia Romaniuk (Kijów). Tematy referatów dotyczyły socjolingwistyki w przestrzeni cyfrowej, norm językowych, bazy danych języka specjalistycznego (w której uwzględniane są regionalne gazety białoruskie) oraz kategorii rodzaju czasowników w językach słowiańskich.

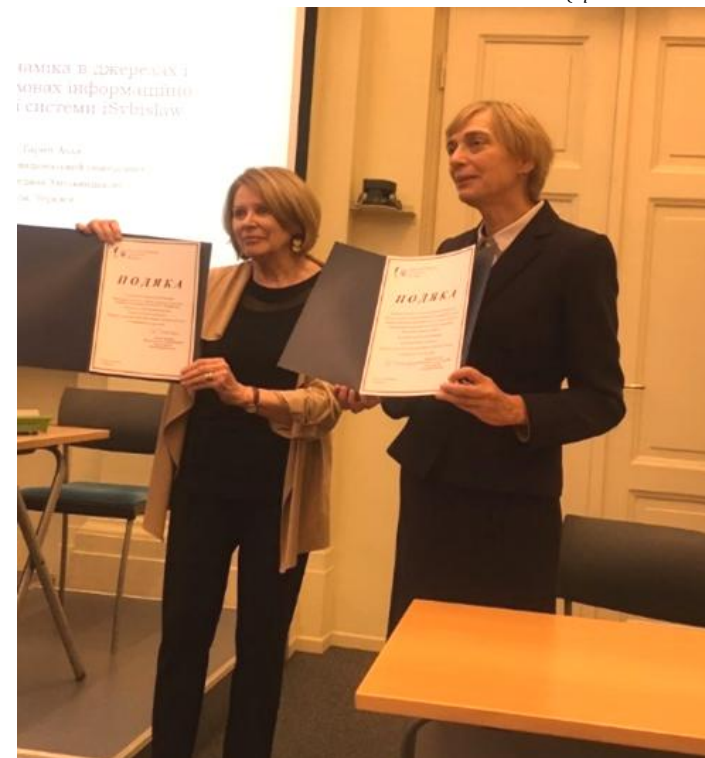

Uczestnicy konferencji. Fot. L. Kysliuk

W ostatniej sesji konferencji zaprezentowano trzy referaty: Iryna Ostapova (Kijów) opowiedziała o indeksie drukowanych i cyfrowych słowników, Roman Tymoshuk (Warszawa) we wspólnym referacie z Dianą Blagoevą (Sofia) i Wojciechem Sosnowskim (Warszawa) wprowadził słuchaczy w tematykę reprezentacji w korpusach neofrazeologii polskiej, ukraińskiej i bułgarskiej. W ostatnim wystąpieniu Jakub Banasiak i Paweł Kowalski opowiedzieli o zagadnieniach związanych z optymalizacją prac naukowych pod kątem wyszukiwarek i pozycjonowania.

Warto dodać, że każda sesja kończyła się żywą dyskusją, a cenne uwagi, jako przewodnicząca Rady Programowej konferencji, wносиła Bożenna Bojar. Goście z Ukrainy i organizatorzy konferencji zostali ostatniego dnia obrad zaproszeni przez Mikołaja Jarmoluka do Ambasady Ukrainy w Polsce, gdzie w miłej atmosferze dyskutowano o współczesnych kontaktach polsko-ukraińskich.

(Oprac. P. Kowalski)

Prof. Evgeniia Karpilovska i dr Zofia Rudnik-Karwatowa z dyplomami od Rady Ambasady Ukrainy w Polsce. Fot. L. Kysliuk

»

Wszystkie sesje konferencyjne dostępne są w Internecie:

<https://www.youtube.com/watch?v=-MM2uV-4wdE>

<https://www.youtube.com/watch?v=hBAE7VxMzjQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=THgATAZNXCI>

<https://www.youtube.com/watch?v=HFkK5c3-OA0>

<https://www.youtube.com/watch?v=Y7lxhN0N4pc>

DR ELŻBIETA JANICKA Z WYKŁADAMI NA UNIwersYTECIE W OTTAWIE (KANADA) ORAZ NA KONFERENCJI „LESSONS AND LEGACIES” W SAINT LOUIS (USA)

Dnia 30 października 2018 roku dr Elżbieta Janicka wygłosiła wykład *Holocaust revisionism as a state policy? The origins, significance, failure and long-term consequences of the recent Holocaust-speech law in Poland* na zaproszenie the Department of History i the Vered Jewish Canadian Studies Program Uniwersytetu w Ottawie (Kanada).

Potem w dniach 1–4 listopada 2018 roku dr E. Janicka uczestniczyła w piętnastej edycji międzynarodowej konferencji naukowej „Lessons and Legacies” w Saint Louis (USA). Tegoroczny temat konferencji brzmiał „The Holocaust: Global Perspectives and National Narratives”. Badaczka wygłosiła referat *Between Revision of Culture and Revisionism of the Holocaust: A Cultural Studies Perspective on Holocaust Narratives in Poland post-2000* w prowadzonym przez Jana Tomasza Grossa (Princeton University) panelu „Holocaust Memory in Poland” w składzie: Jolanta Ambrosewicz-Jacobs (Uniwersytet Jagielloński), Alicja Podbielska (Clark University), Thomas van den Putte (King's College London).

Dr E. Janicka wzięła następnie udział w prowadzonej przez Jolantę Ambrosewicz-Jacobs debacie „Legislating and Criminalizing History of the Shoah: The Case of the Polish Holocaust Law”. Pozostałymi uczestnikami debaty byli: Jan Grabowski (University of Ottawa) i Jan Tomasz Gross (Princeton University).

(Oprac. Zespół Obsługi Badań Naukowych)

Od lewej: A. Podbielska, T. van den Putte, J. Ambrosewicz-Jacobs, E. Janicka, J. T. Gross.
Fot. dzięki uprzejmości A. Podbielskiej

Dr Elżbieta Janicka – literaturoznawca, kulturoznawca, romanistka. Bada wzory kultury, narracje oraz fantazmaty fundujące prawomocność przemocy i wykluczenia. Głównym obiektem jej zainteresowań jest obecnie krytyka kategorii opisu polskiego kontekstu Zagłady. Autorka książek: *Sztuka czy Naród? Monografia pisarska Andrzeja Trzebińskiego*, Kraków 2006; *Festung Warschau*, Warszawa 2011 oraz *Przemoc filosemicka. Nowe polskie narracje o Żydach po roku 2000*, Warszawa 2016 – we współautorstwie z T. Żukowskim.

WYKŁAD DR HAB. LILLI MOROZ-GRZELAK W SOFII

Dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, wystąpiła w siedzibie Bułgarskiej Akademii Nauk w Sofii z wykładem: *Preludium niepodległości. Wsparcie Bułgarii w perspektywie prasy polskiej lat 1914–1918*. Na podstawie materiałów prasowych z okresu poprzedzającego dzień 11 listopada 1918 roku badaczka przedstawiła obraz polskich zabiegów o bułgarskie wsparcie dla sprawy niepodległości państwowej.

W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na rolę, jaką w procesie nagłaśniania sprawy polskiej odegrał organ Naczelny Komitetu Narodowego „Wiadomości Polskie”. Podkreśliła, iż zamieszczone w piśmie informacje, od krótkich notatek po analizy i materiały bułgarskie, dokumentują nie tylko polską aktywność w tym zakresie, ale odzwierciedlają także postępujące zainteresowanie Bułgarów Polską. Dr hab. L. Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, wskazała też na znaczenie działań, jakie w nawiązaniu współpracy podejmował Tadeusz Stanisław Grabowski (1881–1975), który swe teksty zamieszczał na łamach „Wiadomości Polskich”. »

Ten wybitny slawista, dyplomata, po II wojnie światowej profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, istotę współpracy międzynarodowej, poza aktywnością polityczną, widział w przybliżaniu i wzajemnym poznawaniu kultur, z literaturą jako ich najważniejszym elementem.

Dr hab. L. Moroz-Grzelak, prof. IS PAN. Fot. dzięki uprzejmości Ambasady RP w Sofii

Wykład odbył się w ramach polsko-bułgarskiej konferencji naukowej „Wywalczona niepodległość – polskie i bułgarskie perspektywy”, którą zorganizował Instytut Polski w Sofii wraz z Instytutem Studiów Historycznych Bułgarskiej Akademii Nauk.

(Oprac. L. Moroz-Grzelak)

Dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN – slawistka, literaturoznawca, kulturoznawca. Jej obszar badań naukowych to: literatura i kultura Słowian południowych, mity ideologiczne Słowiańszczyzny południowej. Autorka monografii *Aleksander Wielki a macedońska idea narodowa. Słowiańskie losy postaci antycznej*, Warszawa 2004; *Bracia Słowianie. Wizje wspólnoty a rzeczywistość*, Warszawa 2011, wydanie drugie: Warszawa 2013.

WYKŁAD DR. WOJCIECHA SOSNOWSKIEGO W UDMURCJI (FEDERACJA ROSYJSKA)

Dnia 21 września na zaproszenie Udmurckiego Uniwersytetu Państwowego w Iżewsku (Rosja) dr Wojciech Sosnowski wziął udział w IV Międzynarodowej konferencji pt. «РУССКИЙ ЯЗЫК И РУССКАЯ РЕЧЬ В XXI ВЕКЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ» w ramach Międzynarodowego Forum «Современные языки в динамике и взаимодействии».

Dr Wojciech Sosnowski wygłosił wykład zatytułowany *Intelektualizacja procesu dydaktycznego na przykładzie nauczania języków obcych*, podczas którego opowiadał o roli i sposobach wykorzystywania potencjału intelektualnego uczących się języków obcych podczas zajęć i w całym procesie dydaktycznym. W wykładzie poruszony został problem odwrotnej tendencji polegającej na infantylizacji i „gadżetyzacji” procesu dydaktycznego. O zainteresowaniu tematyką świadczy zaproszenie dr. Wojciecha Sosnowskiego do wygłoszenia drugiego wykładu z tego cyklu na Ruhr-Universität Bochum w marcu 2019 roku.

(Oprac. W. Sosnowski)

Dr Wojciech Sosnowski – adiunkt w Instytucie Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. Autor ponad 30 artykułów naukowych w dziedzinie glottodydaktyki i językoznawstwa slawistycznego. Członek Rady programowej czasopisma „Języki Obce w Szkole”. Współautor: *Leksykonu odpowiedniości semantycznych w języku polskim, bułgarskim i rosyjskim*, Warszawa 2017; *Leksykonu aktywnej polskiej i ukraińskiej frazeologii*, Warszawa 2017.

Dr W. Sosnowski podczas wykładu. Fot. z archiwum W. Sosnowskiego

**WIZYTA STUDYJNA PROF. RENATY JAMBREŠIĆ
KIRIN W INSTYTUCIE SLAWISTYKI POLSKIEJ
AKADEMII NAUK**

W październiku br. w Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk gościła prof. Renata Jambrešić Kirin, chorwacka etnolożka i antropolożka, badaczka historii kobiet na Bałkanach. Celem wizyty – zainicjowanej i przygotowanej przez dr Ewę Wróblewską-Trochimiuł – było nawiązanie instytucjonalnej współpracy między IS PAN oraz Instytutem Etnologii i Folklorystyki w Zagrzebiu. Podczas pobytu prof. Renaty Jambrešić Kirin w Warszawie odbyły się dwa otwarte spotkania naukowe. 9 października w pracowni IS PAN badaczka wygłosiła wykład zatytułowany *Yugoslav Female Revolutionaries or the Vanishing Historical Subject*. 12 października natomiast na Uniwersytecie Warszawskim na zaproszenie Pracowni Obszaru Postjugosłowiańskiego (<http://prop.uw.edu.pl/>) odbyło się seminarium pt. „Između straha, ponosa i predrasuda: humorne reprezentacije hrvatske predsjednice”, w którym uczestniczyli pracownicy IS PAN, pracownicy Instytutu Sławistyki Zachodniej i Południowej UW, przedstawiciele Ambasady Republiki Chorwacji w Polsce, goście z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz studenci serbistyki i kroatystyki.

W trakcie wizyty studyjnej chorwackiej naukowczynie omówiono także możliwości przygotowania międzynarodowego projektu naukowego, który w przyszłości ma być złożony przez obie instytucje, oraz wspólne plany wydawnicze. Wizyta prof. R. Jambrešić Kirin w IS PAN odbyła się dzięki nowemu programowi prowadzonemu przez Biuro Współpracy z Zagranicą Polskiej Akademii Nauk, przeznaczonemu dla naukowców z zagranicznych ośrodków naukowych, realizujących krótkie pobyty studyjne w jednostkach naukowych Polskiej Akademii Nauk. Program ten jest częścią współpracy bilateralnej Polskiej Akademii Nauk.

(Oprac. Zespół Obsługi Badań Naukowych)

Prof. R. Jambrešić Kirin z częścią zespołu Pracowni Obszaru Postjugosłowiańskiego.
Fot. J. Drózdź

**ZEBRANIE NAUKOWE W POZNANIU POŚWIĘCONE
PAMIĘCI PIASTOWSKICH WŁADCÓW**

Dnia 16 października 2018 roku odbyło się zebranie naukowe w poznańskiej siedzibie IS PAN, rozpoczynające kolejny cykl comiesięcznych spotkań pracowników tej placówki, w trakcie których zapoznają oni słuchaczy z problematyką prowadzonych badań oraz ich wynikami. »

Na zebraniu tym dr Wojciech Mądry przedstawił referat pt. *Nekropolie piastowskie na Śląsku jako symbole trwania pamięci o dynastii*. Powstał on w oparciu o materiał badawczy zgromadzony w trakcie pisania dotychczas jeszcze nieopublikowanej szerszej syntezy poświęconej nekropoliom dynastii piastowskiej. Dynastia ta była zdaniem większości badaczy pochodzenia słowiańskiego i przed z górą 1050 laty wprowadziła nasz kraj na arenę dziejów. Zaliczana jest także do jednej z najdłuższych panujących dynastii władców europejskich.

W początkowej części referatu przedstawiona została symbolika miejsc pochówku władców z punktu widzenia „memorii”, czyli pamięci wraz z przedstawieniem zdjęć niektórych nekropoli piastowskich na Śląsku. Dawnych władców piastowskich upamiętniają tam liczne mauzolea i pomniki nagrobne, które do dzisiaj prowokują do zadumy nad ich symboliczną wymową. Miejsca pochówku Piastów śląskich są symbolami podtrzymującymi zbiorową pamięć, a zarazem miejscami gloryfikującymi dynastię piastowską. Odnosi się to zwłaszcza do tych mauzoleów, powstałych nawet kilkaset lat po śmierci książąt, których one upamiętniają.

Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje nekropolia piastowska w kaplicy kościoła św. Jana w Legnicy. Ufundowana została ona przez matkę pochowanego w niej, a zmarłego w 1675 roku, ostatniego księcia z tej dynastii – Jerzego Wilhelma.

Oprócz niej przedstawione zostały dzieje mauzoleum piastowskiego w kościele św. Jadwigi przy klasztorze cysterek w Trzebnicy, będącym dla Piastów odpowiednikiem „klasztoru rodowego” z terenu Cesarstwa.

Dr W. Mądry przybliżył także historię powstania na początku XVIII wieku mauzoleum przy kościele cystersów w Krzeszowie, poświęconego pamięci zmarłych w XIV wieku ostatnich przedstawicieli Piastów świdnicko-jaworskich (książęta Bolko I, Bolko II Bernard).

1

2

1. Wnętrze mauzoleum ostatnich Piastów śląskich w Legnicy.
Źródło: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d1/Liegnitz-Mausoleum-1.jpg>

2. Sarkofag ostatniego Piasta opolskiego – Jana II Dobrego w katedrze w Opolu.
Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/41/Jan_II_Dobry.jpg

Także w czasach nam współczesnych powstają kaplice upamiętniające dawnych władców piastowskich. Najnowszą spośród nich jest powstała w Kaplicy Piastowskiej opolskiej katedry w 1999 roku nekropolia Jana Dobrego, ostatniego księcia opolskiego, zmarłego w 1532 roku. Budowa tej nekropolii miała służyć podkreśleniu tożsamości mieszkańców Opolszczyzny i ich integracji wokół tego władcy.

Nekropolie po dziś dzień są nie tylko pomnikami minionej chwały dawno wymarłej dynastii, lecz także symbolami integrującymi lokalną społeczność.

(Oprac. W. Mądry)

Dr Wojciech Mądry – adiunkt w Zakładzie Historii Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. Obecnie zajmuje się historią polskich badań slawistycznych, zwłaszcza powstaniem, rozwojem i specyfiką poznańskiego ośrodka slawistycznego w latach 1919–1939.

WYSOKI WSPÓŁCZYNNIK SUKCESU
NAUKOWCÓW Z IS PAN

Poniżej przedstawiamy najważniejsze osiągnięcia naukowców z IS PAN w zakresie pozyskiwania grantów krajowych oraz europejskich w postaci zestawienia przygotowanego przez Zespół Obsługi Badań Naukowych.

WYDARZENIA – OD TRAUMY DO EUFORII, RED. EWA
GOLACHOWSKA, DOROTA PAZIO-WLAZŁOWSKA

Wydarzenia – od traumy do euforii, red. Ewa Golachowska, Dorota Pazio-Wlazłowska, Warszawa: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, 2018 [Kultura na Pograniczach 13].

W repozytorium iReteslaw, w zbiorze Wydawnictwa Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk jest dostępny kolejny, 13. tom serii „Kultura na Pograniczach”, zatytułowany *Wydarzenia – od traumy do euforii* pod redakcją Ewy Golachowskiej i Doroty Pazio-Wlazłowskiej (<http://www.ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/626>).

Autorzy artykułów zebranych w tomie traktują wiek XX jako próbiez procesu samoidentyfikacji jednostek lub społeczności w kontekście pojęć kluczowych dla samookreślenia się Słowian. Jak napisały Redaktorki: „autorzy [...] dążą do umiejscowienia wydarzeń XX wieku na mapie pamięci współczesnej Europy. Poddają oglądowi zarówno te wydarzenia, które napiętnowały dzieje najnowsze, stając się przyczyną narodowej (lub światowej) traumy (rewolucja lutowa, wybuch II wojny światowej i in.), jak i te, które są wartościowane pozytywnie (zakończenie II wojny światowej, upadek muru berlińskiego, pielgrzymki Jana Pawła II i in.), stając się powodem do dumy. [...] Wyraźnie obecna jest również perspektywa mentalna, która sprzyja dotarciu do źródeł narodowych fascynacji oraz narodowych traum, a także pozwala zrozumieć mechanizmy rządzące tworzeniem mitów i wskazać narzędzia do ich odczytywania”.

(Oprac. D. Leśniewska)